

vitéz Varga Lajos

Varga Lajos zoológus, a 20. század kiemelkedő zoológus-hidrobiológusa, 1890. január 26-án született Désaknán (Szolnok-Doboka vármegye). A kolozsvári Ferenc József Tudományegyetemen szerezte diplomáját. 1912-ben természetrajz-földrajz szakos tanári, majd két év múlva bölcsészdoktori vizsgát tett. 1909-től az egyetemen napidíjasa, később Apáthy István professzor mellett gyakornok volt (1910-14). Részt vett az I. világháborúban, harcolt az orosz és az olasz fronton.

Az első világháborút követően Sopronba került, ahol az akkor félig német ajkú világban talált otthont, munkát, családot. 1945-ig a soproni M. Kir. Rákóczi Ferenc Reáliskolai Nevelőintézet (1936-tól Honvéd Főreáliskola) tanára, tanulmányi felügyelője, majd igazgató tanára lett, ezredesi rangban. Tanári munkája mellett Fehér Dániel meghívására magánkutatóként dolgozott a Bánya- és Erdőmérnöki Főiskola Növényteni Intézetében. A soproni évek kezdetén, 1919-ben a szegedi egyetemen magántanári képesítést szerzett hidrobiológiából. 1938-tól egyetemi ny. rk. tanári címet kapott. Felkészültségére, szorgalmára csakhamar felfigyeltek Sopronban és hamarosan kinyílt előtte a nagyvilág. 1930-ban a Norvég Erdészeti Kutató Intézet meghívására kutatóúton járt a Lappföldön, 1934-ben részt vett az International Society of Limnology (Nemzetközi Limnológiai Egyesület) belgrádi kongresszusán és tanulmányutat tett a macedóniai nagy tavakhoz (Ohrida-, Presspa-, Szkutari-tó), majd Dalmáciát megkerülve a horvátországi és krajnai tavakat tanulmányozta. A második világháborút követő mellőzések ellenére folytatta hidrobiológiai tevékenységét. 1952-től az MTA Talajbiológiai Kutató Laboratórium munkatársa, 1957-59 között igazgatója volt, 1959-től haláláig a Soproni Főiskola Termőhelyismerettani Tanszékén az MTA kutatójaként tevékenykedett. Külföldön is elismert szaktekintélye volt a vizek és talajok kerekessérgeinek és egyéb alacsonyrendű állati szervezeteinek, amelyek hazai ismeretét

számos, új fajjal és környezettani és szokástani adatokkal gyarapította. Jelentősen hozzájárult Bars vármegye, a Fertő tó, a Hanság, a Balaton és a Szeged környéki Tisza mikroszkópikus állatvilágának megismertetéséhez. A több mint negyven éven át tartó Fertő tó kutatása során tisztázta a tó általános limnológiai viszonyait, fizikai, kémiai periodikus változásait és a kiszáradás következtében beálló katasztrófák biológiai hatásait.

A fővárosi folyóiratokban és a soproni lapokban (Soproni Hírlap, Soproni Szemle, Sopron vármegye), a Fertő csaknem minden problémájához hozzászólt. Kedvenc terve az volt, hogy egyszer egy nagyobb terjedelmű Fertő monográfiát írjon. Tanulmányozta a talajokban élő mikroorganizmusokat és feldolgozta regionális elterjedésüket is. Érdemeket szerzett a szikes talajok megismerésében és lényegesen hozzájárult azok fásítási lehetőségeinek megállapításához. Dudich Endre kérésére foglalkozott a Baradla mikroszervezeteivel is. A hidrobiológia alapvető kérdései közül a „tó” fogalmát tisztázta. Felfedezett egy érdekes biotópot, amely az erdei mácsonya (*Dipsacus silvestris*) szárölelő levelei által képezett gyűjtőmedencében az ún. „héjjakút”-ban alakul ki. Több száz tudományos dolgozatot, értekezést publikált. 1961-ben Vendel Miklós felkérésére elvállalta a Magyar Hidrológiai Társaság Soproni Területi Szervezetének elnöki tisztét. Gazdag életművét az MTA levelező tagsággal ismerte el (1940). Az Akadémia átszervezésekor (1949) levelező tagságát megvonták, amelyet csak 1989-ben posztumusz állítottak helyre. 1952-ben a biológiai tudományok doktorává nyilvánították. 1961-ben a Hidrológiai Társaság Schafarzik Ferenc-émlékérmével jutalmazta.

Gazdag, sokrétű munkás életét az elhatalmasodó rákos kór szakította meg. Sopronban hunyt el, 1963. május 10-én. Emlékét kegyelettel őrzi a Soprontól 8 km-re levő fertőrákosi Vízügyi Kutatóállomás bejáratának bal oldalán, az 1981-ben elhelyezett emléktábla, ez a felirat áll rajta: „a MHT Területi Szervezete első elnökének emlékére a területi élet 20 éves évfordulóján.”

Irodalom:

Dudich Endre: Dr. Varga Lajos emlékezete. – Állattani Közlemények, 52. évf., 1965. p. 3-9. Dudich Endre: Halottja van a magyar barlangbiológiának. – Karszt és Barlang, 1963. 1. p. 45-46.

Pántos György: Dr. Varga Lajos 1890-1963. – Soproni szemle. 17. évf., 1963. 4. sz. p. 382-383. Szabó, I. – Marton, M.: Lajos Varga (1890-1963. – Pedobiologia, 3. 1963. p. 93-94.

Garád Róbert: A Soproni Területi Szervezet Varga Lajos emlékülése. Hidrológiai Tájékoztató, 22. évf. 1982. 1. sz. P. 5-6.

Vendel Miklós Megemlékezés dr. Varga Lajosról születése 100. évfordulóján. Hidrológiai Tájékoztató, 31. évf. 1991. 1. sz. p. 10-11.

Internet:

Magyar Hidrológiai Társaság weboldala. Hozzáférés:

http://www.hidrologia.hu/portal/index.php?option=com_content&task=view&id=93&Itemid=127

Letöltés: 2018. április 10.

Tudósportál weboldala. Hozzáférés: <http://www.tudosportal.hu/egy.php?id=7469> Letöltés: 2018. április 10.

Letöltés: 2016. december 2.